

Duitsland na 1990:

Agenda 2010 en nieuwe verkiezingen

Schröder en het rood-groene experiment 1998-2005

Kanselier Schröder stond niet bekend als een klassiek sociaal-democraat. Hij zag zichzelf als een vertegenwoordiger van wat hij het 'nieuwe midden' noemde, een derde weg tussen liberalisme en sociaal-democratie. Bij zijn aantreden in 1998 had hij beloofd de werkloosheid terug te dringen tot onder de 3,5 miljoen mensen. Dat lukte niet, in 2002 waren het er weer meer dan 4 miljoen. Mede daardoor werd het bestaande systeem van sociale zekerheid te duur.

Voor de hervorming van de Duitse arbeidsmarkt stelde de regering-Schröder de commissie Hartz aan, genoemd naar haar voorzitter, oud-directeur van Volkswagen Peter Hartz. Met Hartz' plannen moest het aantal werklozen gehalveerd worden. Het rapport kwam een maand voor de Bondsdagverkiezingen in 2002 uit. Schröder beloofde de commissievoorstellen volledig over te nemen, waardoor de SPD een duidelijker plan voor de bestrijding van de werkloosheid had dan de CDU. Met de belofte van hervormingen, zijn 'nee' tegen de oorlog in Irak en handig mediaoptreden na de overstroming van de rivier de Elbe in augustus 2002 wist Schröder de verkiezingen nipt te winnen.

Na de verkiezingen bleek dat hardere ingrepen in de sociale voorzieningen nodig waren. Onder de titel 'Agenda 2010' presenteerde de bondsregering een reeks nieuwe hervormingen van de arbeidsmarkt en het sociale stelsel. Ook moest de Agenda 2010 de economische groei stimuleren en de overheidsfinanciën op orde brengen. In zijn regeringsverklaring kondigde Schröder lagere uitkeringen aan en drong hij aan op meer eigen verantwoordelijkheid van de burger. Dat zorgde voor protest bij de bevolking en vooral ook binnen de SPD.

Agenda 2010 leidde tot een breuk in de SPD. Een deel van de linkervleugel verliet de partij en richtte de WASG (Wahlalternative Soziale Gerechtigkeit) op. De WASG ging in 2005 een lijstverbinding aan met de PDS, de opvolgerpartij van de communistische SED die het in de DDR voor het zeggen had gehad. In 2007 fuseerden WASG en PDS tot Die Linke.

In een reeks deelstaatverkiezingen in 2004 en 2005 presteerde de SPD slecht, waardoor de rood-groene coalitie de meerderheid in de Bondsraad verloor. Het

doorvoeren van hervormingen werd daardoor lastig. Schröder besloot in 2005 vervroegde verkiezingen te forceren. Ondanks een opmerkelijke eindsprint verloor hij met slechts 1 procent verschil van Angela Merkel.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/naslagwerk/735/agenda-2010-en-nieuwe-verkiezingen>